

В. В. Вітлінський визначає ризик «як економічну категорію в діяльності суб'єктів господарювання, що пов'язана з подоланням невизначеності та конфліктності в ситуації неминучого вибору. Вона відображає міру відхилення від цілей, бажаного результату, міру невдачі з урахуванням впливу керованих і некерованих чинників, прямих та зворотних зв'язків стосовно об'єкта керування» [1].

Імовірнісний характер ризику та його економічні наслідки для суб'єкта господарювання підкреслюють А.О. Єпіфанов, Т.А. Васильєва, І.С. Тищенко, розглядаючи в своїй наукових працях ризик як ймовірність настання подій, що призводять до негативних наслідків [5, с. 16] або ж як економічну категорію, що виражає ймовірність збитків внаслідок настання несприятливого подій після прийняття рішень в умовах невизначеності середовища [3].

Наголошуючи на необхідності досліджувати поняття з урахуванням сфери його застосування М.І. Рімер під ризиком інвестиційної діяльності розуміє можливість виникнення таких умов, які призведуть до негативних наслідків для всіх або окремих учасників проекту [2, с. 294].

На думку О.О. Удалих, ризики інвестиційного проекту являють собою невизначеність, пов'язану з вартістю інвестицій наприкінці періоду [4].

З огляду на те, що інвестиційний проект, як і будь-який проект, проходить в своїй реалізації ряд етапів, кожен з яких може характеризуватися специфічними ризиками, а їх вплив тісно пов'язаних з запланованими результатами, пропонуємо розглядати ризик інвестиційного проекту як ймовірність впливу негативних чинників зовнішнього та внутрішнього середовища на інвестиційну діяльність на різних стадіях інвестиційного проектування, які можуть призвести до відхилення результуючих показників ефективності проекту від запланованих значень.

Перелік посилань:

1. *Економічний ризик: ігрові моделі [Текст] : навч. посіб. / В. В. Вітлінський, П. І. Верчено, А. С. Сігал, Я. С. Наконечний ; [за ред. д-ра екон. наук, проф. В. В. Вітлінського]. – К. : КНЕУ, 2002. – 446 с.*
2. *Рімер М. И. Экономическая оценка инвестиций / М. И. Рімер, А. Д. Касатов, Н. Н. Матиенко ; [под общ. ред. М. И. Рімера]. – [2-е изд.]. – СПб. : Питер, 2008. – 480 с.*
3. *Тищенко І. С. Визначення економічної сутності поняття «ризик» за допомогою контент аналізу [Електронний ресурс] / І. С. Тищенко. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstre.pdf>.*
4. *Удалих О. О. Сутність і види інвестиційних ризиків [Електронний ресурс] / О. О. Удалих. – Режим доступу : <http://readbookz.com/pbooks/book-28/ua/ chapter-1333/>*
5. *Управління ризиками банків [Текст] : монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] ; [за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 283 с.*

ІНВЕСТИЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

С.О. Іщук, д.е.н., професор

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», м. Львів

Упродовж 2011-2015 років в Україні відбувалося зменшення темпів приросту як капітальних інвестицій промислових підприємств, так і надходження прямих іноземних інвестицій у промисловість. Після різкого зниження у 2014 році показника темпу приросту капітальних інвестицій на 0,181 пункту (до -11,6 %), у 2015-му відбулось його повернення до позитивного значення 1,6 % (рис. 1). Надходження прямих іноземних інвестицій у промисловість України у 2015 році і надалі скорочувалися. Попри те, частка промисловості в загальному обсязі надходжень прямих іноземних інвестицій упродовж аналізованого періоду залишалася відносно стабільною і у 2015 році становила понад 30,0 %. Також на промисловість у цьому році припала майже третина (32,1 %) усіх освоєних капітальних інвестицій в Україні.

Результати інтегральної оцінки, проведеної нами в розрізі регіонів [3], дають підстави стверджувати, що у 2015 році почалося поживлення інвестиційної активності в Україні, основними ознаками якого були:

- нарощення (на понад 10,0 відсоткових пунктів, порівняно з 2011 роком) темпів приросту капітальних інвестицій промислових підприємств у 11-ти областях, з яких найбільше у Волинській (на 177,4 в.п.) і Рівненській (46,0 в.п.);
- відновлення (до додатних значень, але < 6 %) темпів приросту капітальних інвестицій промислових підприємств у Вінницькій, Одеській, Сумській і Херсонській областях;
- нарощення темпів приросту прямих іноземних інвестицій у промисловість Луганської (до 7,3 % проти -44,1 % у 2014 році) і Херсонської (до 14,7 % проти -21,1 % відповідно) областей;

– збільшення частки промисловості в загальному обсязі надходжень прямих іноземних інвестицій у 11-ти областях, з яких найбільше у Луганській (на 15,4 в.п.), Вінницькій (10 в.п.) і Херсонській (8,7 в.п.).

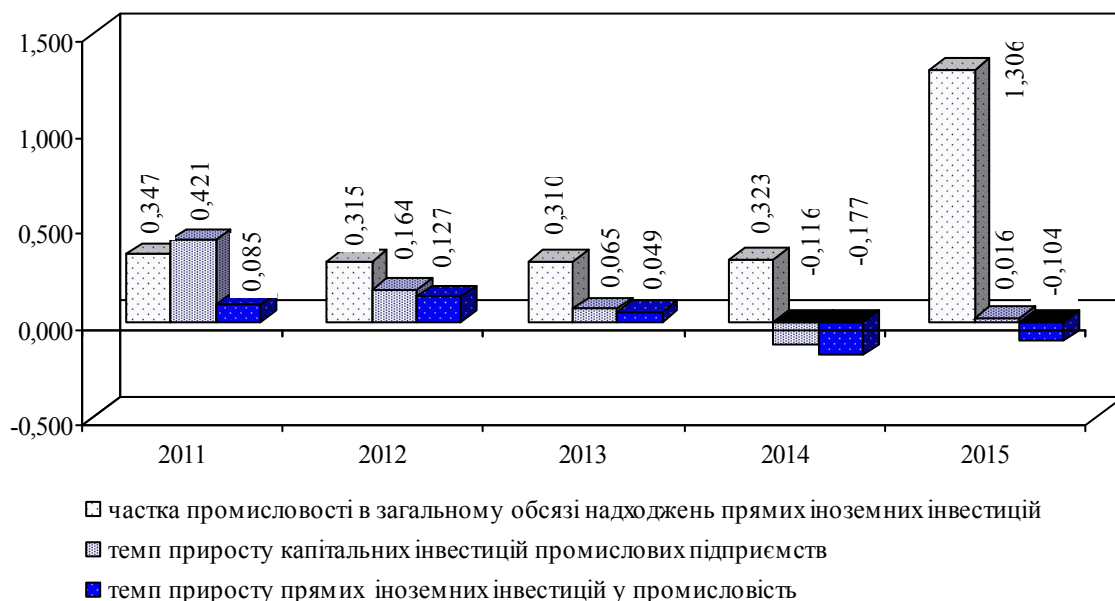

Рисунок 1. Показники інвестиційної активності в Україні (у долях одиниці)

Джерело: побудовано за [1, 2].

Водночас ознаками гальмування виробничої активності в Україні у 2015 році були:

- зниження до від’ємних значень темпів приросту капітальних інвестицій промислових підприємств у Запорізькій та Івано-Франківській областях;
- збереження від’ємних значень темпів приросту капітальних інвестицій промислових підприємств у Донецькій, Кіровоградській, Луганській, Миколаївській і Полтавській областях;
- зниження темпів приросту капітальних інвестицій промислових підприємств у Київській (до 2,6 % проти 11,7 % у 2014 році) і Чернігівській (до 3,7 % проти 46,9 % відповідно) областях;
- зменшення надходжень прямих іноземних інвестицій у промисловість 22-х областей, із яких найбільше (на понад 30,0 в.п.) у Донецькій, Рівненській, Сумській і Черкаській областях;
- зменшення частки промисловості в загальному обсязі надходження прямих іноземних інвестицій у 12-ти областях, із яких найбільше у Запорізькій (на 15,4 в.п.), Рівненській (11,1 в.п.) і Сумській (8,7 в.п.) областях.

У підсумку, можна констатувати: 1) найвищим інвестиційним потенціалом володіють індустріальні (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Полтавська), а також Київська області; 2) відбулося зростання рівня інвестиційної активності в Західному регіоні, а найбільше – у Волинській і Львівській областях.

Перелік посилань:

1. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України [Електронний ресурс] : експрес-випуск / Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності [Електронний ресурс] : статистична інформація / Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Конкурентоспроможність промисловості регіонів України : наукове видання / [С. О. Іцук, Л. Й. Созанський, Р. В. Міхель, М. І. Бирка] ; НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього Національної академії наук України» ; [наук. ред. С. О. Іцук]. – Львів, 2016. – 73 с.